

[Elsa Mørete Ross.]

heder, der kan bygges årligt i de kommende 10 år.

Lignende fordele kunne vel også opnås for det private byggeri, hvis rentesikringsordningen også omfattede det, således som det var tilfældet med forslaget om midlertidige driftslån. Forliget omfatter imidlertid kun det sociale byggeri, men da der er kommet henvendelser fra visse private byggerier, forstår jeg, at ministeren foreslår disse henvendelser overvejet under udvalgsarbejdet, og jeg vil gerne forbeholde mig min stilling, til de pågældende bygherrer har haft foretræde for udvalget. Afgørende må det vel være, hvis ordningen skulle udvides til privat opførte lejligheder, om det skulle ske af hensyn til lejerne eller af hensyn til ejerne. Mange af lejerne i de private lejligheder vil sandsynligvis kunne hjælpes gennem boligtilskudsordningen fra 1. april 1967. Private ejere kan nok underkaste sig lejekontrol, som flere af dem selv har foreslået. Derimod kan de vel næppe påtage sig byggefondsforpligtelser som de sociale boligselskaber og vil derfor ikke komme til at bidrage til en billiggørelse af kommende byggeri. Men som sagt vil jeg gerne forbeholde mig min stilling på dette område.

Rentesikringsordningen får ikke alene virkning for de kommende 10 års sociale byggeri, men også for socialt byggeri, hvor prioriteringstidspunktet ligger efter 30. april 1964. På den måde sikres også byggerier som f. eks. Albertslund.

I forliget er også aftalt, at der skal træffes foranstaltninger til at effektivisere og billiggøre nybyggeriet. Det er klart, at et lavere renteniveau vil billiggøre byggeriet, og vi stræber efter denne lavere rente. Men byggeriet bliver i sig selv ikke billigere af, at befolkningen gennem sine skatter betaler differencen mellem 6½ pct. og markedsrenten. Dermed er den kun med til at give beboerne et tilskud til den faktiske, af de samlede byggeomkostninger bestemte leje. En virkelig billigere boligproduktion får vi først, når omkostningerne til materialer, til deres fremstilling og til deres anvendelse i boligbyggeriet og selve tidsfaktoren ved fremstillingen af boligen ned sættes.

Som ordfører for mit parti har jeg gang

på gang henstillet, at man burde overveje, hvorledes hele den faglige uddannelse i byggeriet kunne omformes, så den bedre svarer til den tekniske udvikling og den fremherskende byggeteknik og på den måde kan være med til at fremme produktivitet og faglig bevægelighed. Den forrige boligminister afviste mig og sagde, at jeg ikke havde faglige erfaringer på det område. Det er helt rigtigt; men derfor støtter jeg mig også på andres erfaringer og på artikler i fagtidsskrifter, og det skulle jo være mærkeligt, at det selv i de sidste måneder i fagtidsskrifter har været fremhævet, at de snævre faggrænser, uddannelse og pris-kuranter, som ikke svarer til de tekniske fremskridt, er medvirkende til byggeriets fordyrelse, hvis der overhovedet ikke var noget om snakken. Jeg ved godt, at der sker forbedringer på disse områder; men dels sker de meget langsomt, dels er de ikke tilstrækkeligt tilbunds gående.

Gennem boligforliget håber vi at have truffet foranstaltninger, som kan medvirke til, at renten kommer nedad; men en af de vigtigste foranstaltninger netop for at nå en rentelettelse er, at materialeomkostningerne og arbejdstiden i byggeriet kommer ned. Der skal jo også købes obligationer til at betale disse poster. Jeg mener, det ville være medvirkende til nedbringelse af byggeriserne, hvis vi fik en tilbunds gående undersøgelse af konkurrencebegrænsende aftaler inden for byggeindustrien. En mand som Per Kirstein har foreslået tværfaglig grunduddannelse for nært beslægtede fag og kortere supplerende specialuddannelser, så u hensigtsmæssige fagforeningsopdelinger undgås og mere effektiv arbejdsgang på arbejdspladsen opnås. Byggeriets tilrettelæggelse og ledelse burde forbedres ved bedre uddannelse af de ansvarlige. Ved et byggeris start burde der forefindes omhyggeligere tegnegrundlag, så byggeprojekter og tids-terminer ikke overskrides.

Selv om disse ting ikke kan gennemføres fra den ene dag til den anden, mener jeg, at tiden nu er moden til i hvert tilfælde at få begyndt. Vi planlægger her et byggeri for 10 år på i alt 120.000 lejligheder. For hele samfundet spiller det økonomisk en kolossal rolle, at dette som alt andet byggeri bliver udført på den mest rationelle og mest tids-